

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מב.

עין משפט
גד מצוה

גב א ב מיי פ"א מהל'
נזק ממונ הלכה ג:
גד ג ד ה מיי פ"ד
מהלכות חובל ומוזק
הלכה ה 1 סמג עשין ע
טוש"ע ח"מ סי' תכג סעיף
א וסעיף ד:

הא תם מיחייב. לא צעי למימר תם שמחויב ממה שהמועד פטור
לדאטו משום דלחייב יהיה פטור יותר אללא ה"ק דמועד יהיה
פטור שלא לחייבו בהעדאה יותר מתם והא דקאמר יציבא בארעא
משום דזמנות הקל שאין משלם אללא מגופו חייב כד מועדת לא כ"ש:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כתב רחמנא בע"ה השור נקי

דפטור. ואכטריך למיכתב
אנשים דאי לא כתב אללא בעל השור
נקי היה מוקמינן נקי מחזי כופר
והוא מחייבין בין תם בין מועד
דמדי ולדות אללא השתא דכתיב אנשים
למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור
דנקי תם דלא להוי יציבא בארעא
וכו': **כתב רחמנא בע"ה השור**
נקי תם פטור ומועד חייב. ונקי
מדמי ולדות דקמי ללו לפוטרו מדמי
ולדות אכטריך אללא כלומר דוקא
תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב
אנשים כלל הוי פטרינן נמי במועד
דלא מחייב הכתוב במועד אללא
במקום שחייב בתם * כדפרישתי לעיל
(לח). ולהכי כתב אנשים דליתי נקי
לגלוי עליה דלא משתעי אנשים ולא
שוורים אללא בתם והא דמניא בהחובל
(לקמן דף פו.) שור אין משלם אללא
נזק ופטור מדמי ולדות משמע דלחייב
במועד דמשלם נ"ש ועוד דומיא
דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות
הוא כר"ע אחי"א:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים
כו'. דגבי בושת כתיב כי
ינאו אנשים יחדו איש ואחיו דמאיש
צעמיתו לא נפקא אללא זכר
לחודיה וריפוי ושת נפקא מהוא
כדאמרין בהמניח (לעיל דף ג.)
ואפילו לר"ע דמאיש צעמיתו נפקי
כולהו מודה הוא דבושת לא נפיק
מיניה אללא זכר וריפוי ושת שרגילין
להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מום
אללא בושת דרגיל להיות רוב פעמים
בלא חבלה לא נפיק מאיש אללא
מאנשים (ה) וא"ת וריפוי ושת בין
לר"ע ובין לרבנן לילף מאנשים דכתיב
גבי ריפוי ושת וכי יריבון אנשים וי"ל
דקים ליה לגמרא דהוא אנשים אחא
לדרשא אחרינא ומהאי טעמא נמי
לר"ע דלא פריך גבי ריפוי ושת נמי
נימא הכי אללא הוא דבושת קים לן
דלמעוטי שורים אחא והא דלא פריך

משכח רברבי שקיל זוטרי שקיל רב טביומי
משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא
משל לציד ששולה דגים מן הים משכח זוטרי
שקיל משכח רברבי שדי זוטרי ושקיל רברבי
תניא אידך יבעל השור נקי רבי יוסי הגלילי
אומר נקי * מדמי ולדות אמר לו ר"ע הרי הוא
אומר כ"י ינאו אנשים (ו) (ונגפו אשה) אנשים
ולא שוורים שפיר קאמר ר"ע אמר רב עולא
בריה דרב אידי איצטריך ס"ד אמינא אנשים
ולא שוורים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין
אף שוורים מועדין הא תם מיחייב כתב רחמנא
בעל השור נקי דפטור אמר רבא * יציבא
בארעא וגורא בשמי שמיא אלא אמר רבא
איצטריך ס"ד אמינא אנשים ולא שוורים
הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוורים
מועדין וק"ו לתמין דפטורי הדר כתב רחמנא
בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב א"ל אביי
אלא מעתה גבי בושת נמי נימא הכי אנשים
ולא שוורים הדומין לאנשים מה אנשים
מועדין אף שוורים מועדין וקל וחומר לתמין
דפטורי הדר כתב רחמנא בעל השור נקי תם
פטור ומועד חייב וכו"ת ה"ג אי הכי ליתני
בעל השור נקי רבי יוסי הגלילי אומר פטור
מדמי ולדות ומבושת אלא אביי ורבא דאמרי
תרווייהו * אנשים אין אסון באשה יענשו ייש
אסון באשה לא יענשו ולא שוורים דאע"ג
דיש אסון יענשו הדר כתב רחמנא בעל השור
נקי דפטור מתקוף לה רב אדא בר אבהא אמו
באסון תליא מילתא בכוונה תליא מילתא
אלא * אמר רב אדא בר אבהא אנשים * כי
נכתבו זה לזה אע"ג שיש אסון באשה יענשו
כי נכתבו לאשה עצמה לא יענשו ולא שוורים
דאפילו נכתבו לאשה עצמה יענשו כתב
רחמנא בעל השור נקי דפטורי וכן כי אתא
רב חגי מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה
כוותיה דרב אדא בר אבהא תניא אידך
בעל השור נקי ר"ע אומר נקי מדמי עבר
ונימא

גבי זכר נמי נימא הכי דכתיב איש צעמיתו ולא שור צעמיתו שור דומיא דאיש כו' משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דהוא
דלחייב זה: **בבבונה תליא מילתא.** פ"ה דס"ל כר"ש דאמר באלו הן הגשרפין (סנהדרין דף עט. וס) נתכוון להרוג את זה והרג את זה
פטור ממיתה וכיון דפטור ממיתה חייב בדמי ולדות דלית ליה דתנא דבי חזקיה וקשה לר"י וכי היה תמה רב אדא בר אבהא על אביי ורבא
אם סבורין כרבנן ועוד דלחייב למימר דרב אדא וצרימא דרב חגי דרומא פליגי אתנא דבי חזקיה וה"ל למפרך הכא כדפריך רבא עליה
דרב דימי פרק אלו נערות (בבבונה דף לה. וס) ומי איכא מאן דלית ליה דתנא דבי חזקיה ונראה לר"י דרבא ואביי לא היו פוטרין שוורים
מדמי ולדות מנקי אלא דוקא היכא דלא נתכוונו לאשה דומיא דאנשים דמשמע בהו קרא אללא נתכוון לאשה עצמה חייב מללא קאמר אנשים
אין אסון יענשו הא יש אסון לא יענשו בין נתכוונו זה לזה בין לא נתכוונו זה לזה אללא לאשה עצמה ולא שוורים דבין הכי וכן הכי יענשו כתב
רחמנא בעל השור נקי דפטור והוא משמע שפיר דפטור בכל ענין אללא ודאי בנתכוונו לאשה עצמה חייבין לאביי ורבא ואע"ג דבאנשים
פטרי טפי כשמתכוונים לאשה היינו משום דשייך בהו קס ליה דדרבה מיניה אללא בשור לא שייך ופריך רב אדא בר אבהא והא ע"כ בכוונה
תליא מלתא לרבי דדריש בהגשרפין (סנהדרין דף עט. וס) ונתתה נפש תחת נפש ממון ולית ליה לא חלקת בין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי
הנהרג וסובר רב אדא דהוא הדין לענין דמי ולדות דכיון דגלי קרא שיש לחלק בין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי הנהרג לא נלמד עוד
שום פטור ממון כשאין מתכוין מכה הקישה ואע"ג דלית ליה הקישה לענין שאר דברים וא"כ לדידה אנשים אפילו יש אסון באשה יענשו
ולדידה לא ינו לפטור בשוורים אפילו נתכוונו לאשה שאי אפשר לרבי לדרוש אללא כמו שדורש אחרי כן ומדריש נשמע לכולהו תנאי שלא מנינו
מתחלה זה ציינה ואביי ורבא סבירי להו דדוקא למאי דגלי קרא כגון דלמי הנהרג לרבי גלי אללא בשאר ממון לא גלי וכן מוכח בהפסדה (לקמן
דף מט.) דלכא ורבא סבירי להו שהוא חייב בשוורים כשנתכוון לאשה עצמה דתנן שור שהיה מתכוין לחצירו והכה אשה ויאלץ ילדיה פטור
מדמי ולדות ודייקין בגמרא טעמא דנתכוין לחצירו אללא נתכוין לאשה משלם נימא תהוי תיובתא דרב אדא בר אבהא משמע דלרבא
ואביי ניחא דמחייב ומתניתין דהחובל (לקמן דף פו.) דפטור שור מדמי ולדות דוקא כשלא נתכוין לאשה דומיא דאנשים דקרא:

(א) רש"ל מ"ב (ב) נעריבון
ט. וימא מ"א. (ג) לקמן מט.
(ד) ונלעל לר"י. (ה) נדברים
כה"ל (ו) נד"ה ומי.

תורה אור השלם
1. ובי ינאו שור את איש
או את אשה וזאת סקול
יסקל השור ולא יאכל
את בשרו ובעל השור
נקי: שמות כא כח
2. ובי ינאו אנשים ונגפו
אשה הרה ורצאו ילדיה
ולא ידעה אסון ענשו
יענשו באשר ירשת עוליו
בעל האשה ונתן
בפללים: שמות כא כב

הגהות הב"ה
(א) תוס' ד"ה גבי וכו' לא
נפיק מאיש אללא מאנשים.
ג"כ ס"א ולעיל בהמניח
גרסי' אי מההוא ה"א זכר
לחודיה ול"ג זכר ובושת
דבושת נפק מאנשים:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה כתב וכו'
ברפ"י לעיל. דף לה ע"א
מוס' ד"ה דא"כ:

מוסף רש"י
יציבא. אורח' (שורבין ס.)